

PREVENTIEVE DYSLEXIE-ZORG: HOE HET OOK ANDERS KAN!

Veel IB/KC'ers kennen de frustratie: je ziet een kind worstelen met klanken en letters en hoe de school ook ondersteunt, de vooruitgang is miniem. Moet je echt wachten tot een leerling drie keer een E of Vmin-score haalt voordat een kind een diagnose dyslexie en daarmee gespecialiseerde behandeling kan krijgen? Dit artikel beschrijft een alternatieve route.

De huidige praktijk van lees- en spellingbegeleiding kent een merkwaardige paradox: eerst moet een leerling langdurig uitvallen voordat er specialistische hulp mogelijk is. Bij Preventieve Dyslexiezorg is dit anders. In deze aanpak werken specialisten uit de zorg en onderwijsprofessionals in een vroeg stadium (groep 2, 3, 4) samen aan een preventieve aanpak. Zodra er serieuze signalen van lees- en spellingproblemen zijn bij een leerling, komt een dyslexiebehandelaar wekelijks in de klas. Deze werkt samen met de leerkracht aan gerichte interventies.

De rest van de week zet de leerkracht deze aanpak voort. Een casemanager ondersteunt het traject en bewaakt de voortgang. Ook ouders zijn vanaf het begin actief betrokken, bijvoorbeeld bij het oefenen thuis.

Na een half jaar is duidelijk of een leerling verder kan met begeleiding op school of toch beter doorverwezen kan worden naar de vergoede dyslexiezorg.

Schoolontwikkeling als bonus

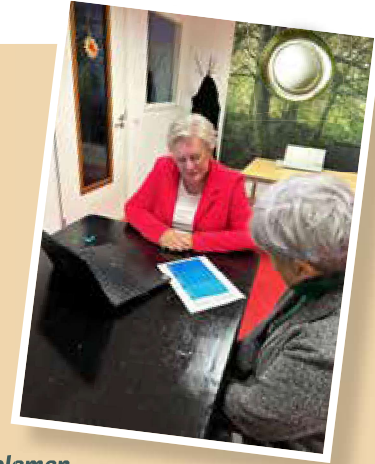
Naast het leerlingentraject is er binnen de aanpak van Preventieve Dyslexiezorg een schoolontwikkelingstraject. Hierin werk je als IB/KC'er samen met je team aan versterking van het leesonderwijs en dyslexiebeleid. De expertise van de behandelaar helpt om de basisondersteuning en extra begeleiding te optimaliseren. Zo profiteert niet alleen de individuele leerling, maar wordt de hele school sterker in het begeleiden van leerlingen met leesproblemen. Als IB/KC'er coördineer je beide trajecten. Je plant de overlegmomenten, bewaakt de voortgang en ondersteunt de leerkrachten bij het uitvoeren van de interventies. Ook stem je af met de casemanager over de schoolontwikkeling.

Strategisch traject

Naast een leerlingentraject en een schoolontwikkelingstraject, bevat Preventieve Dyslexiezorg ook een strategisch traject. Dit traject is gericht op het gezamenlijk ontwikkelen van strategisch beleid op het gebied van preventie van lees- en spellingproblemen en dyslexie, waarbij strategische partners van onderwijs, gemeente en zorgaanbieders samenwerken.

In de praktijk

Intern begeleider José Klink van IKC Warande in Lelystad deelt haar ervaringen met de integrale aanpak van dyslexie in Lelystad. De aanpak in Lelystad is geïnspireerd op de aanpak Preventieve Dyslexiezorg maar heeft een enigszins andere werkwijze dan hiervoor beschreven. Binnen Lelystad is een werkgroep actief die voorzieningen faciliteert voor scholen, waaronder de scholing van leerkrachten ten aanzien van ondersteuningsniveau 3 (specifieke interventies voor de zwakste 10 procent van de leerlingen).

Hoe was de werkwijze ten aanzien van kinderen met lees- en spellingproblemen voordat jouw school met de integrale aanpak van dyslexie startte?

"Op ondersteuningsniveau 2 (extra begeleiding in de klas voor de zwakste 25 procent van de leerlingen) hadden we onze zaken aardig op orde. Bij ondersteuningsniveau 3 boden we vooral Connect Lezen aan. Als een kind na een periode Connect Lezen onvoldoende vooruitging, deden we nog een periode Connect Lezen. Tot we ons afvroegen: waarom doen we hetzelfde nog een keer als het de eerste keer niet hielp? We wilden beter kijken naar wat bij het kind past."

Hoe zag de begeleiding door de zorgaanbieder op jullie school eruit?

"De dyslexiezorgspecialisten hebben zeven collega's van onze school 10 weken lang getraind in het geven van specifieke interventies. We begonnen met het schrijven van een handelingsplan waar we feedback op kregen. Vervolgens begeleidde we twee keer per week een kind, waarvan één keer met de trainer erbij. Na elke begeleiding was er tijd voor reflectie. Het was bijzonder om een training te doen terwijl we met de kinderen werkten. Door deze praktische aanpak zagen we meteen wat het met kinderen deed. We leerden bijvoorbeeld te werken volgens het principe 'wacht, hint, prijs'. Als we nu ergens tegenaan lopen, kunnen we nog steeds terecht bij de zorgspecialist. Daarnaast zijn de collega's hierdoor zo enthousiast geraakt dat er regelmatig spontane overleggen over ontstaan."

Wat is er nu anders bij ondersteuningsniveau 3?

"We kijken nu veel gericht naar wat een kind nodig heeft. De analyses zijn dieper en de begeleiding is specifiek, meer afgestemd op het kind. Als een kind bijvoorbeeld met bepaalde klanken moeite heeft, gaan we daar gericht mee oefenen. Ook maken we het lezen leuker met spelvormen en meer variatie in de oefeningen. We zien dat kinderen hierdoor gemotiveerder raken. Het werk is daarmee voor onszelf ook leuker geworden."

Hoe heeft dit jouw werk als IB/KC'er veranderd?

"De analyses in de groepen zijn scherper en leerkrachten handelen adequater. Door de trainingen zijn collega's meer in hun kracht gezet. Ik ben nu meer sparringpartner dan dat ik zelf ideeën moet aandragen. Ook merken we dat er geen aanvragen voor vergoede dyslexiezorg meer worden afgewezen."

Wat zijn de grootste uitdagingen?

"De organisatie blijft een puzzel: wanneer bied je de begeleiding en hoe vang je het op dat een collega dan niet voor de klas kan staan? We merken dat naarmate de collega's meer ervaren zijn in het geven van de begeleiding, dit makkelijker in de klas kan."

Wat zijn jouw tips voor andere IB/KC'ers?

"Informeer eens bij de zorgaanbieder wat ze doen. Ga in gesprek met je bestuur en samenwerkingsverband over de mogelijkheden voor een preventieve aanpak van dyslexie in samenwerking met zorgaanbieders. Als dit gefaciliteerd wordt, kunnen leerkrachten geschoold worden in specifieke interventies – dat is echt een meerwaarde. En zorg dat je je team meekrijgt. Blijf daarnaast in gesprek met de kinderen die leesproblemen hebben. Vertel ze dat ze niet dom zijn en dat je er oud mee kunt worden. En ga in gesprek met je bestuur: laat zien dat een andere aanpak echt werkt!"

Kostenplaatje

De methodiek wordt bekostigd in cofinanciering: de gemeente (vanuit jeugdhulp) betaalt de behandelaar, het schoolbestuur of samenwerkingsverband (vanuit passend onderwijs) zorgt voor de randvoorwaarden zoals de inzet van een casemanager en materialen.

Voordelen van Preventieve Dyslexiezorg

De preventieve aanpak vraagt tijd en inzet, maar levert ook veel op:

- Minder risicoleerlingen hebben een doorverwijzing naar dyslexiezorg nodig.
- Leerkrachten worden vaardiger in het begeleiden van leerlingen met leesproblemen.
- Er ontstaat meer zicht op welke leerlingen echt specialistische hulp nodig hebben.
- De samenwerking tussen onderwijs en zorg verbetert structureel.

Naast een leerlingtraject en een schoolontwikkelingstraject, bevat Preventieve Dyslexiezorg ook een strategisch traject.

Een belangrijk voordeel is dat leerlingen direct passende begeleiding krijgen. Ze hoeven niet eerst vast te lopen voordat er gespecialiseerde hulp komt. ■

Alice Visschedijk is onderzoeker bij Expertisecentrum Nederlands (EN) en werkt als projectmedewerker voor Dyslexie Centraal.

Tips

- ✓ Ben je enthousiast geraakt en wil je aan de slag met Preventieve Dyslexiezorg? Zorg dan voor draagvlak. Praat met het samenwerkingsverband, de gemeente en/of de zorgaanbieders om te kijken of jullie kunnen samenwerken.
- ✓ Kijk voor meer informatie over Preventieve Dyslexiezorg op de website van Dyslexie Centraal (www.dyslexiecentraal.nl) onder 'Doen' bij 'Materialen'. Het boek 'Preventieve Dyslexiezorg' van Ria Kleijnen beschrijft de aanpak uitvoerig, inclusief veel materialen, en is hier gratis te downloaden of te koop via de website. Daarnaast zijn hier webinars over andere aanpakken terug te zien, waaronder de aanpak in Lelystad.

Meer lezen?

- www.dyslexiecentraal.nl
- Meer bronnen vind je bij dit artikel op www.tijdschriftib.nl

Samenvatting

Preventieve Dyslexiezorg biedt een alternatief voor het 'wachten op uitval'. Door vroege samenwerking tussen onderwijs en zorg krijgen leerlingen met lees- en spellingproblemen direct passende begeleiding. De aanpak versterkt niet alleen individuele leerlingen maar het hele schoolteam en samenwerkingsverband in het begeleiden van leesproblemen. Succesvolle implementatie vraagt om goede facilitering en een gefaseerde aanpak, waarbij draagvlak cruciaal is.